

ФОРМИ НА ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ В ДРЕВНИЯ СВЯТ

Име: _____ Дата: _____ Клас: _____

Задача 1. Разпредели времевите периоди, държавите и личностите срещу правилните форми на държавно управление в таблицата на следващата страница. Работи в група.

ВРЕМЕВИ ПЕРИОДИ:

27 г. пр. Хр. – 476 г. сл. Хр.	~3000 г. пр. Хр.	~VII в. пр. Хр.	753 – 509 г. пр. Хр.
509 – 27 г. пр. Хр.	508 – 322 г. пр. Хр.	~3100 г. пр. Хр.	~VIII – VII в. пр. Хр.

ДЪРЖАВИ:

Римска империя	Древен Рим	Древна Атина	Древна Гърция (Коринт, Атина)
Вавилон / Асирия	Древен Рим	Древен Египет / Месопотамия	Древна Гърция (напр. Спарта)

ЛИЧНОСТИ:

Перикъл	Кинсел	Октавиан Август	Лукурт
Хамурапи	Ромул	Фараонът Нармер	Цицерон

Форми на държавно управление	Времеви период	Държава	Личност
Теократична монархия			
Деспотизъм			
Римска монархия			
Олигархия			
Тирания			
Римска република			
Демокрация			
Римска империя			

ЛИСТОВЕ (ПЕРГАМЕНТИ) С ИНФОРМАЦИЯ

ТЕОКРАТИЧНА МОНАРХИЯ

Период на възникване: около 3100 г. пр.н.е. Държава: Древен Египет (също и Месопотамия). Ключова историческа личност:

- Фараонът Нармер (Мина) – обединител на Горен и Долен Египет и създател на Първата династия.

При тази форма на управление светската и религиозната власт са неразривно свързани в лицето на владетеля. Царят или фараонът се възприема като жив бог на Земята, син на божество или негов върховен наместник, което прави заповедите му свещени и безспорни.

Цялото законодателство, държавни ритуали и социален ред се диктуват от религиозната догма, а жреческата каста играе ролята на мощен административен апарат, който контролира обществото и икономиката чрез вярата.

ДЕСПОТИЗЪМ

Деспотизмът се появява около 3000 г. пр. Хр. Това е крайна форма на абсолютна монархия, характерна за Древния Изток (Египет, Асирия, Вавилон), където властта на монарха (деспота) е напълно неограничена от закони или институции. Владетелят притежава върховна собственост над цялата земя в държавата, разполага с живота и имуществото на своите поданици и управлява чрез огромна, строго централизирана бюрокрация и силна армия.

Обществото е организирано в сурова йерархия, а волята на деспота е единственият източник на правото. Хамурапи е шестият владетел от Първата вавилонска (аморейска) династия, управлявал от 1792 до 1750 г. пр.н.е. Той превръща малкия град държава Вавилон в мощна империя и остава в историята като един от най-великите пълководци и администратори на Древния свят.

ОЛИГАРХИЯ

Период на възникване: VIII – VII в. пр.н.е. (преход от монархия към управление на знатните). Държава: Древна Гърция (най-ярък пример е Спарта). Историческа личност: Ликург – легендарният спартански законодател, създал институциите на Герусията (Съвета на старейшините). Олигархията е политическа система, при която властта е съсредоточена в ръцете на малка група хора, чието влияние се основава предимно на тяхното огромно имущество, богатство или произход. В древногръцките полиси (като Спарта или Коринт) олигарсите контролират държавните постове и вземането на решения, като напълно изключват по-бедните слоеве от населението от политическия живот. Правата за участие в управлението се определят чрез висок имуществен ценз, което гарантира, че държавата служи на икономическите интереси на малцинството.

***имуществен ценз** - правило, според което само хора с много пари и имущество (къщи, земи) са имали право да гласуват или да участват в управлението на държавата.

ДЕМОКРАЦИЯ

Атинската демокрация е първата известна форма на демократично управление в света, съществувала в древния полис (град-държава) Атина през 508 – 322 г. пр. Хр. Най-големият разцвет на демокрацията е по времето на държавника Перикъл. Класическата древногръцка демокрация е система на директно народно управление, при което властта принадлежи на „демоса“ – общността на свободните граждани. Всички пълнолетни мъже с граждански права имат право и задължение да участват в Народното събрание (Еклесия), където директно гласуват закони, обявяват войни и избират магистрати.

Повечето държавни длъжности се разпределят чрез жребий, което осигурява равен шанс за управление на всеки гражданин, независимо от неговото имущество, въпреки че жените, робите и чужденците остават напълно изключени от този процес.

ТИРАНИЯ

Тиранията възниква като преходна форма на управление, при която един амбициозен лидер (тиран) завзема едноличната власт в полиса по незаконен или насилствен път, често възползвайки се от конфликти между бедната класа и богатата аристокрация.

Класически представител на ранната тирания е Кипсел, който управлява град-държава Коринт по време на Архаичния период през VII в. пр.н.е. Ранните гръцки тирани често са популярни сред народа, тъй като ограничават властта на благородниците, опрощават дългове и извършват мащабни обществени строежи, които осигуряват работа.

Тъй като обаче тази власт не се опира на традициите или законите, тя често се превръща в деспотична и неустойчива, поддържана предимно чрез наемна армия и репресии.

РИМСКА МОНАРХИЯ (ЦАРСКИ ПЕРИОД)

Това е най-ранният период от историята на Рим (753–509 г. пр. Хр.), през който градът се управлява от общо седем царе (кrale), чиято власт не е абсолютно наследствена, а се одобрява от Сената и Куриатните комиции. Според легендата Ромул убива своя брат-близнак Рем и основава Рим на хълма Палатин на 21 април 753 г. пр.н.е. Римският цар (рекс) притежава върховната изпълнителна, военна, съдебна и религиозна власт, наречена „империум“, но е длъжен да се съобразява със съвета на старейшините (Сената), съставен от главите на патрицианските родове. Периодът завършва с изгонването на последния етруски цар Тарквиний Горди поради неговия деспотизъм, което води до трайна римска омраза към думата „цар“.

***Сенатът и Куриатните комиции** са основни институции в Древен Рим, които представляват съответно съветът на старейшините и най-старото народно събрание.

РИМСКА РЕПУБЛИКА

Римската република е периодът (509 – 27 г. пр. Хр.) от историята на Древния Рим, в който държавата се управлява от избираеми длъжностни лица и Сената, вместо от монарх. След премахването на монархията Рим изгражда уникална републиканска система, основана на баланс между три елемента: магистрати (изпълнителна власт чрез двама консули, претори, цензори), Сенат (политическо ръководство и външна политика) и Народни събрания (гласуване на закони).

Тази форма комбинира монархически, аристократични и демократични принципи, като целта е нито един човек или институция да не придобие абсолютна власт чрез въвеждането на едногодишен мандат и право на вето. Републиката успешно разширява римските територии, но вътрешните социални конфликти и гражданските войни в крайна сметка я разрушават. Цицерон е гениален оратор, адвокат, философ и консул и е известен като най-големият защитник на републиката.

РИМСКА ИМПЕРИЯ

Римската империя (27 г. пр. Хр. – 476 г. сл. Хр.) е кулминационният период в развитието на римската цивилизация, характеризиращ се с еднолична власт на императора, огромно териториално разширение и силно централизирано управление. Империята бележи завръщането към едноличното управление след колапса на Републиката, като преминава през две фази – Принципат (прикрита монархия под републиканска фасада) и Доминат (открита абсолютна монархия). Властта е концентрирана в ръцете на императора, който командва легионите, контролира провинциите и притежава върховна съдебна и законодателна мощ.

Сенатът и магистратурите губят реалното си политическо значение, превръщайки се във формални административни органи, докато огромната територия се управлява от централизиран апарат, подчинен изцяло на волята на владетеля. Ключов представител е Октавиан Август. Той е първият, най-дълго управляващият и един от най-способните римски императори.

„ПИЩОВИ“ ЗА РАЗВИВАНЕ НА АРГУМЕНТ**ТЕОКРАТИЧНА МОНАРХИЯ**

„Нашата власт е най-добрата, защото владетелят е жив бог на земята, което гарантира пълен ред, религиозно единство и вечна стабилност, пред която никой не смее да се бунтува!“

ДЕСПОТИЗЪМ

„Деспотизмът е най-добрата форма, защото абсолютната власт и строгите, непрекословни закони гарантират максимална сигурност, желязна дисциплина и светкавични решения по време на война!“

ОЛИГАРХИЯ

„Олигархията превъзхожда останалите, защото държавата трябва да се управлява само от най-способните, богати и опитни благородници, а не от необразованата и лесно манипулируема тълпа!“

ДЕМОКРАЦИЯ

„Демокрацията е единствената справедлива форма, защото дава равен глас на всеки гражданин, свобода на словото и правото сами да избираме законите, пред които всички сме равни!“

ТИРАНИЯ

„Тиранията е най-ефективна, защото един силен и смел лидер може бързо да смаже хаоса, да отнеме властта от корумпираните богаташи и да даде земи и права на бедния народ!“

РИМСКА МОНАРХИЯ

„Римската монархия е най-добра, защото съчетава мъдростта на царя с опита на съвета на старейшините (Сената), осигурявайки уважение към традициите, боговете и законен ред!“

РИМСКА РЕПУБЛИКА

„Републиката е съвършена, защото чрез разделението на властта между Сената, консулите и народните събрания, никой не може да стане диктатор и свободата на гражданите е винаги защитена!“

РИМСКА ИМПЕРИЯ

„Империята е най-великата форма, защото само един силен император може да сложи край на гражданските войни, да донесе вечен мир (Pax Romana) и да управлява успешно огромни територии!“

